

LEKEITIOKO KANTAK 1920*l* ik 1930 ra

("Andre Madalen" musikarekin)

Lekeitioko Sanpedropeko
iturriaren aurrean
amalau atso-despeskan dagoz
"Askatasun" baporian.

Prieto jauna alkate degu
Agustintxu da konzejal
Juan eta Antolin alguazil dira
"Rebeka" dauke kartzelan.

(Bis) Prieto jauna...

San Pedro kofradian dago nitxo batean portura begira. Iturri bat zegoen aurrean plazuelatxo batean. Ez dakit gaur an dagoen. Despeska zan antxobearen saretik kentzea, burutik trabatuta etortzen bait zan. Jateko aiek ziran onenak; baiña itxura ez zan ain ona, Iepoa urratuta gelditzen zitzaielako.

Bein Zumaiatik Zumarragara etorri ziran antxoba orrekin saltzera. Emakumeak platera eskuetan agertzen ziran, baiña itxura ura ikusita alde egiten zuten erosi gabe. Que son de malla! Que son de malla! Esaten zieten arrantza-leak... Dana alperrik. Egun artan Busca-Isusi jaunak eta nik, biok, eraman ginduzan etxera ituxuragabeko antxoa eder aiek. Beste inork ez.

"Askatasun" bapora: 1920 inguruan asi ziran "baporak". Aurrerago txalopa aundiak erabiltzen zituzten atunetarako eta traiñeruak, arraunez, antxoba eta sardiña arrapatzeko. "Askatasuna" izena ordukoa ere bada. Baña 1923tik 1929ra Primo de Riveraren diktadura gogorrean ez zegoen orrelako izenik ipintzerik... Bear bada 1923 baiño aurreragoko kanda degu.

Juan eta Antolin ziran gure umearoan ango bi alguazillak: garai artakoak eta berandukokoak ere bai. Ni 1912an jaio nintzan an bertan.

"Rebeka" mariñel bat zan; beti ibilli o! zan "Ay, mi Rebeca" esanez edo kantuz eta orregaitik ipiñi zioten "Rebeka" galtz izena.

Esango nuke baiña-latza naz esaten
Langreo sartun dabe-Kinttaleko baten.

Kalkula uste pues, pues, Ixidora,
ama ataraxu otzaratik kanpora.

Kalkula (bis)...

"Langreo" zan emakume bat, Langreotik etorritakoa.

"Kinttalekoa" zan otzara eto saski aundi bat kintal bat ikatz eramatekoa. Emakumeak eramaten zituzten buruan barkuetako ikatza legorrera ateratzeko.

Berso gaiago daude; balna beti "Kalkula usté.. "errepikatzen da.

Esango neuke baña
lotza naz esaten
"Langreo" sartun dabe
kintaleko baten

Langreo ta Pitxarra-pertzebetan asi
Langreo gixajia-txirist einda yausi.

Kalkula uste...

"Gixajia" itza emakumeari esaten zitzaion; ortik ere badaklgu Langreo ema zala.

Orduan egunian-jan eben bokarta
Santi barrilleruak-auskia aparta.

Kalkula usté...

"Auskia" bien arteko burruka da. "Barrillerua" itzak auxe adierazten du: oriantzu arte (Deban ere bai, Getarian ere bai) barrillak egiten zirala gure por Zertarako? Orain aizkeneko urteetan ez dakit zertarako; bear bada orregatik galdu dira. Baiña garai batean barril asko bear ziran gure portuetan Terranova eta Canadatik ekartzen zuen bale-koipea gordetzeko. Galeoi aundi batek milla baño geiago barril eramaten zitun.

Orduan egunian/Bittor ez zan poztu
Kustok eta Kand;dok konekuak ostu.

Kalkula usté pues...

Nere aurtzaroan Bittor bizi zan. Gizon aundia; errespetoko gizona bizar zuri aundi batetin. Entzunda neukan Karlisten gerratean kargudun gizona izan zala: kapitan edo...

Langreo'rena beste bat:

Langreok alabia-majatuta dauko
Otaxio indixanua-etorten daneko.

Kalkula usté pues...

(Geiago egongo dira, badaoz, baiña baten erdi bat besterik ez naiz gogoratzen):

"Saldupen" irten dabe-Nuevayorrerako.

Kalkula usté...

"Saldupe" zan gabarra zaar baten izena.

Treotzaria emon Mertzedez, Mertzedez/ (iru alditan)...
baiña niri ardurik ez.

Treotzaria zan tretza biltzeko saskia. Tretza zan bixigua arrapatzeko erabiltzen dan amu askoko kordela: eun amu edo...

Treotzaria ematea zan kalabazak ematea.

Kalifornlan dauko barrixa, barrixa (iru alditan)...
Lorenzo begi zurixa.

Uzten det Lorenzok begi bat galduta zeukala: zuri.

Mari Galdakaiño-zozpaletan
zozpalak batunda-kaka albarketan.

Mari Galdakanokoa zan. Galdakaiño esatean adierazten digu Lekeitioko erriak ez eبالa Galdakao, Galdakano baizik esaten

Arioplano bi pasauta-bat itxasora iausi
Ekarri, Seberianosk ekarri-Seberianok ekarri
Seberianok barran pondo emanda itxi.

1914 urteko gerratearen ondoren edo, zan. Egazkin bat topa zuten itxasoan eta Lekeitioko Kai-aurrera ekarri zuten. Ñi oso umea nintzala zer-edo-zeren gomuta badet arazo orrena.

Anteron txamarrotia, Sinjer'en bibotia
aietxek ei dauko-presu tximiñoia

(bis) Anteron txamarrotia...

Antero eta Sinjer bi mariñel ziran... Sinjer aldatu egin dute. Baiña asieran eta Lekeition, izena Sinjer zan.

Kabatanik etortzean, illunduta, kantatzen zuten kalean zear eta nik ortik ikasi nuen umea nintzala:

Ñik ikusi dot leopardua beere/agiña zabalik, agiña zabalik
Ñik esan neutzon barruna etortzeko/ez nai etorri, ez nai etorri.

|mpreterero quiere casar/y no sabe con quien
Eusebia no la quiere/y no sabe lo que hacer.

|mpreterero, txapel txiki,/Eusebiri itxoten
Eusebi etorri ezta/ateetan txis egiten.

|mpreterero, txapel txiki...

|mpreterero erdalduna zan.

Antoliñe cásate/no seas iñusente
aunque sea con el pintor/y sabrás lo que es amor.
Antoliñe cásate no seas iñusente

Turrit, Ñikolerok andriari kurtiñapetik.

Benito Kukumarro nobixia topaten
topa dau, topa dau
Langreon alabia nobixia
topa dau